

„Mindenki megvolt: mindenkinek”

Az utóbbi években a hiátusokat kerestem. A magyar lírának volt egy nagyságosszépséges tetszhalottja, a verses regény. Arra gondoltam, életre galvanizálom, újra megteremttem a saját romjain, ha kínálkozik számomra lehetőség. Azóta legalább féltucatnyian követték a... mit is? Ha nem a mű példáját, akkor legalábbis egy hiányérzet ösztökélését. Azt mondják, elképzelhetetlen egy eszázadi drámai költemény? Pláne színpadon? Azt mondom: van időm, utánajárok. Olyan érzés ez, mint újra lefektetni egy rég fölszámolt villamosjárat vágányait, és elindítani egy áramvonalas szerelvényt a klasszikus útvonalon. A hagyományos közeg eltűnte után nem írható többé vérbeli polgári színjáték magyarul? Én most mégis egy jelenidőben és Magyarországon játszódó, úgynevezett „polgári” drámára gondoltam. Nem társadalmi tablót kívánok festeni, ezúttal egyedül a középosztálybeli értelmiség érdekel, azok a harminc–negyvenévesek, akik bruttó kétszáz-ezer forint fölött keresnek, pont a megfelelő mértékben vagy fokozottan sznobok; mindenesetre nívós hangversenytermeket, éttermeket, szórakozóhelyeket és úti célokat favorizálnak, világjárók és kultúrafogyasztók: jobbára ügyvédek, orvosok, mérnökök és közgazdászok, avagy életképes entellektüelek, aktív művészek ők. Osztály helyett, persze, szerencsésebb réteget mondanunk. Ez a réteg újra létezik Magyarországon, és vizsgálódásra is érdemes. Akárhon bukkanjon is föl a „bourgeois bohemian”, sehol Európában, sehol a világon nem azonos a nyakkendős elittel. Az eltávolodás nem csupán a különleges fogyasztási szokásokban, de egyfajta ellentmondásos, a polgári és a művészi lét határmezsgyéjén egyensúlyozó értékrendben is megnyilvánul.

Vér nélküli színművet szándékoztam írni: legfőlőbb valaki megcsal benne valakit, legfőlőbb kiderül valakiről, hogy hazugságban él, legfőlőbb borfolt kerül a damasztabroszra; ebben a darabban csak a steak lehet véres. A fogyasztás egyik ötcsillagos templomába kínálok bepillantást, egy budai étterem-kávéházba egy télvégi estén. Kálmán, a baleseti sebész augusztus 20-án, a vihar napján éjszakai ügyeletes volt a Szent János kórházban. A sérültről, akit ellátott, hamarosan kiderült, hogy ismert operaénekesnő. Kálmán viszonyba bonyolódott a nővel, ám az örvényszerű, néhány hetes kapcsolatban nemcsak a házassága, de többé-kevésbé az egzisztenciája is tönkrement. Szakított a szopránnal, és egy darabig az volt a célja, hogy visszaszerezze Almát, a feleségét, hiábavalóan. A Királyhágó téri étteremben, egy átlagosnak ígérkező szombat estén, mind a két nővel találkoznia kell. A társaság, amelyik aznap összejön, alkalmi ugyan, többé-kevésbé mégis összeszokott: együtt van Győző, a tulajdonos, aki Almába szerelmes; Krisztián,

a díszlettervező, aki Kálmánba szerelmes; az operakritikus, akibe senki az égvilágon; és így tovább. Mindenkinek akad valamennyi törleszteniivalója a másik felé. Voltaképpen kilenc Nárcisz kifinomult és vértelenül is irgalmatlan csatája ez: van, aki a fogyasztás Nárcisza, van, aki az ezotériáé, vannak, akik a magasnak mondott művészetéi – fölszálló vagy hanyatló ágba –, van, aki workaholic-Nárcisz, van, aki családi Nárcisz; és így tovább. A végkifejlet egyikőjük apoteózisát sem hozhatja el.

A dráma háttereként a kétezres évek kissé kaotikus közepét képzelem el, amelynek utcai eseményeiből jóformán semmit (hiszen mégiscsak szélvédett helyen, Budán, a Németvölgyben vagyunk), szorongó-kiábrándult atmoszférájából egy villanásnyinál azért jóval többet kíván megjeleníteni a darab. Kiszűröm az ábrázolásból mindazt, ami csupán aktuális; nem tart számot az érdeklődésemre, ami pusztán politika; ám igyekszem átmenteni valamit a híres Márai-féle kijelentés, a „Budán lakni világnézet” mai értelméből, azaz részleges kiüresedéséből, és friss tartalmakkal való feltöltődéséből; vagyis a morális válság Magyarországának közérzetéből, korhangulatából.

*Valami magasságosat varázsolj;
Küldj a Harmadik Köztársaságból
Szívderítőbb
Ízelítőt.*

Térey János